

سؤالات خط به خط درس اول

۱ - منطق چگونه علمی است و منطق دانان پیرامون چه موضوعی می‌کوشند؟

پاسخ: منطق علمی است که در پی جلوگیری از خطای اندیشه است.

کوشش منطق دانان ← بررسی انواع خطاهای ذهنی و دسته‌بندی آن‌ها برای نشان دادن راههای جلوگیری از خطاها
مشخص کردن قواعدی که باید رعایت کنیم تا دچار خطای فکری (= مغالطه، سفسطه) نشویم.

۲ - چرا دانستن مغالطات برای منطق دان لازم است؟ این ویژگی منطق شبیه چه علمی است؟

پاسخ: مغالطات همچون بیماری‌هایی هستند که باید از دچار شدن به آن‌ها بر حذر بود. لذا دانستن آن‌ها برای منطق دان لازم است تا بتواند با آن‌ها مبارزه کند. همان‌گونه که در علم پزشکی انواع بیماری‌ها و روش‌های پیشگیری و درمان آن‌ها را بیان می‌کنند.

۳ - علم منطق بر چه مسأله‌ای تأکید دارد؟ هدف از آن چیست؟

پاسخ: تأکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است - هدف: تا بتوانیم خطاهای ذهنی را که بی‌شمارند تشخیص دهیم.

۴ - فعالیت اندیشیدن در ذهن انسان، چگونه فعالیتی است؟ منطق دانان در این زمینه چه کاری می‌کنند؟

پاسخ: ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد و منطق دانان این قواعد را کشف و تدوین (نه ابداع و طراحی) کرده‌اند.

۵ - اگر ذهن انسان به طور طبیعی بر اساس قواعدی می‌اندیشد، چه نیازی به خواندن منطق داریم؟

پاسخ: اگرچه ذهن به صورت طبیعی، منطقی رفتار می‌کند و بدون دانستن نام قواعد، آن‌ها را به کار می‌گیرد اما همواره در معرض لغزش است و معمولاً در دو مورد دچار اشتباه می‌شود: استدلال‌های پیچیده و تعریف دقیق اصطلاحات خاص
نتیجه به کارگیری علم منطق که قواعد ذهن را دسته بندی می‌کند ← تشخیص سریع‌تر و دقیق‌تر عوامل لغزش و خطاهای ذهن

۶ - با ذکر یک مثال توضیح دهید چگونه منطق، علمی کاربردی است؟

پاسخ: علمی کاربردی که تبخّر در آن نیاز به تمرین و ممارست دارد و از نظر آموختن مانند دوچرخه سواری است و باید به صورت عملی فرا گرفته شود و خواندن دستورالعمل‌های نظری فرد را ماهر نمی‌کند.

۷ - درباره تشبیه منطق به سیستم‌های کنترلی خودرو و شاقول بنایی توضیح دهید.

پاسخ: منطق ابزاری در خدمت سایر علوم و دانش‌هاست و مانند سیستم کنترلی خودروست که مقابل مشکلات به ما هشدار می‌دهد اما باعث حرکت خودرو نمی‌شوند یا مانند شاقول بنایی که به کارگیری آن باعث ایجاد بنای فکری مستحکمی می‌شود اما آجرها و مواد لازم از علوم دیگر تهیه می‌شود.

۸ - آیا دانستن منطق تنها برای فهم فلسفه دارای اهمیت است؟ توضیح دهید.

پاسخ: دانستن منطق برای فهم فلسفه اهمیت ویژه‌ای دارد اما تنها برای ارزیابی اندیشه‌های فلسفی به کار نمی‌رود بلکه در سراسر زندگی به منطق نیازمندیم.

۹ - تعریف و استدلال چه کمکی به ما می‌کنند؟

پاسخ: به کمک تعریف، از تصورات معلوم به شناخت تصورات مجهول و به کمک استدلال از تصدیق‌های معلوم به کشف تصدیق‌های مجهول دست می‌یابیم.

۱۰ - استدلال کردن و تعریف کردن صحیح تا چه اندازه در زندگی انسان اهمیت دارند؟

پاسخ: استدلال و تعریف اموری نیستند که تنها در تحصیل به آن نیازمند باشیم بلکه بخشی از سخنان روزانه ما را تشکیل می‌دهند.

۱۱ - دو حیطة اصلی منطق کدام است؟

پاسخ: ۱. تعریف؛ ۲. استدلال؛

۱۲- دانش بشری به طور کلی به چند حیطه تقسیم می‌شود؟ نام برده و توضیح دهید.

پاسخ: دو حیطه: تصور و تصدیق
تصور: در این حالت به واقعیت داشتن یا نداشتن یا ارتباط یک تصور با سایر امور کار نداریم و تنها همان تصور را به ذهن می‌آوریم. (خطور ذهنی)
تصدیق: جملات خبری است و در آنها اوصافی را به چیزی نسبت می‌دهیم یا از آن سلب می‌کنیم.

۱۳- ویژگی تصدیقات چیست؟

پاسخ: در تصدیقات حکم و قضاوت وجود دارد.

۱۴- وقتی برای توضیح تصویری جدید، از تصورات معلوم برای شخصی استفاده می‌کنیم، در واقع چه کار کرده‌ایم؟

پاسخ: با این کار یک تصور مجهول را به کمک چند تصور معلوم تعریف کرده‌ایم.

۱۵- اگر بخواهیم درستی یک جمله را برای کسی اثبات کنیم، چه باید کرد؟

پاسخ: برای این کار از تصدیق‌های معلوم او استفاده می‌کنیم و از طریق استدلال درستی تصدیق جدید را به او نشان می‌دهیم.

۱۶- علم منطق به چند بخش اصلی تقسیم می‌شود؟ هر بخش به چه مطالبی می‌پردازد؟

پاسخ: دو بخش اصلی: تعریف و استدلال

۱- تعریف: در آن روش صحیح تعریف کردن بیان می‌شود و به ما کمک می‌کند تا از تعریف اشتباه پرهیز کنیم.

۲- استدلال: در آن روش صحیح استدلال کردن بیان می‌شود و به ما کمک می‌کند تا از استدلال اشتباه پرهیز نماییم.

۱۷- پیش از پرداختن به بحث تعریف و استدلال، باید با چه مباحثی آشنا شد؟

پاسخ: پیش از پرداختن به مبحث تعریف لازم است با نکاتی درباره مفاهیم و الفاظ آشنا شویم و پیش از ورود به مبحث استدلال با قضیه و اقسام آن آشنا شویم.

۱۸- جملاتی که با «چیست» پایان می‌پذیرند و جملاتی که با «چرا» آغاز می‌شوند با کدام یک از دو مبحث اصلی منطق ارتباط دارند؟

پاسخ: جملاتی که با «چیست» پایان می‌پذیرند به مبحث «تعریف» و جملاتی که با «چرا» آغاز می‌شوند به مبحث «استدلال» مربوط می‌شوند.

سوالات خط به خط درس دوم

۱- انسان به چه منظوری از الفاظ استفاده می‌کند؟

پاسخ: برای بیان و انتقال افکار خود به دیگران از الفاظ استفاده می‌کنیم.

۲- چرا در منطق به مبحث الفاظ توجه خاصی می‌شود؟

پاسخ: زیرا خطا در الفاظ و معنای آنها می‌تواند باعث خطا در اندیشیدن (تعریف و استدلال) شود.

۳- آیا در منطق از زبان خاصی بحث می‌شود؟ توضیح دهید.

پاسخ: منطق وابسته به زبان خاصی نیست و وارد قواعد صرف و نحوی نمی‌شویم بلکه به بررسی اصول کلی زبان (الفاظ) که باعث جلوگیری از خطای اندیشه می‌شود می‌پردازیم.

۴- منظور از «مشترب لفظی» چیست؟

پاسخ: در هر زبانی، گاه چند معنای متعدد به کمک یک لفظ واحد بیان می‌شوند. مانند لفظ «شیر» که دارای سه معنا در فارسی است. به این کلمات «مشترب لفظی» می‌گویند.

۵- چه چیزی باعث مغالطه «اشتراک لفظ» می‌شود؟ این مغالطه چگونه مغالطه‌ای است؟

پاسخ: اشتباه گرفتن کلماتی که دارای ظاهر مشترک هستند باعث مغالطه اشتراک لفظ می‌شود - بسیاری از لطیفه‌ها براساس اشتراک لفظ پدید آمده‌اند و این مغالطه از شایع‌ترین خطاهای ذهنی است.

۶- منظور از «دلالیت مطابقی» را با مثال بیان نمایید.

پاسخ: به آن نوع دلالیت لفظ بر معنا که مطابق با معنای اصلی لفظ است، «دلالیت مطابقی» می‌گویند - خانه‌ام را فروختم. منظور تمام خانه است.

۷- منظور از «دلالیت تضمینی» را با مثال بیان نمایید.

پاسخ: به آن نوع دلالیت لفظ بر معنا که متضمن (دربردارنده) بخشی از معنای اصلی لفظ است، «دلالیت تضمینی» می‌گویند - خانه‌ام را رنگ زدم. منظور دیوار و سقف خانه است.

۸- منظور از «دلالیت التزامی» را با مثال بیان نمایید.

پاسخ: به آن نوع دلالیت لفظ بر معنا که بر لازمه یک شیء دلالت می‌کند، «دلالیت التزامی» می‌گویند - خانه‌ام را دزد برد. منظور وسایل خانه است که لازمه خانه هستند.

۹- منظور از «مغالطه توسل به معنای ظاهری» چیست؟

پاسخ: به کار بردن دلالیت مطابقی، به جای تضمینی و التزامی به خطایی منتهی می‌شود که آن را «مغالطه توسل به معنای ظاهری» می‌نامند.

۱۰- معانی را به چند صورت می‌توان به دیگران منتقل کرد؟ چگونه این موضوع منجر به خطا می‌شود؟

پاسخ: معانی به دو صورت قابل انتقال اند: کتبی و شفاهی. اشتباه در کتابت و نگارش می‌تواند باعث خطای ذهنی شود.

۱۱- منظور از «مغالطه نگارشی کلمات» چیست؟

پاسخ: عدم رعایت دقیق علائم سجاوندی یا عدم رعایت حرکات کلمات یا خطای ناشی از دیکته کلمات منجر به این مغالطه می‌شود. به همین علت بخشی از کار ویراستاران بررسی صحت این موارد است.

۱۲- منظور از «مغالطه ابهام در مرجع ضمیر» چیست؟

پاسخ: ابهام موجود در عباراتی که ناشی از مشخص نبودن مرجع ضمیر است مغالطه ابهام در مرجع ضمیر نامیده می‌شود.

سؤالات خط به خط درس سوم

۱- منظور از «مفهوم» و «مصادق» چیست؟

پاسخ: به معنای کلمات، «مفهوم» می‌گویند و به افراد یا اشیایی در جهان که این مفاهیم بر آن‌ها صدق می‌کنند، «مصادق» گفته می‌شود.

۲- منظور از «مفهوم جزئی» چیست؟

پاسخ: مفهومی که مصداق آن کاملاً مشخص است و قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را ندارد.

۳- مفهوم جزئی معمولاً با چه نشانه‌های شناخته می‌شود؟ مثال بزنید.

پاسخ: مفهوم جزئی معمولاً یا اسمی خاص است؛ مانند حسن، رخس، رود ارس یا با صفات اشاره «این» و «آن» همراه است؛ مانند این میز یا آن صندلی.

۴- منظور از «مفهوم کلی» چیست؟ مثال بزنید.

پاسخ: مفهومی که قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را دارد؛ خواه از موارد واقعی خارجی باشد یا از موارد فرضی؛ مانند میز، صندلی، دیو

۵- منظور از نسبت «تساوی» را با مثال توضیح دهید.

✍ پاسخ: دو دایره‌ای که بر یکدیگر منطبق هستند مانند مصادیق انسان و متفکر

۶- منظور از نسبت «تباین» را با مثال توضیح دهید.

✍ پاسخ: دو دایره‌ای که اصلاً مصداق مشترکی نداشته باشند و میان (ناسازگار) با یکدیگر باشند. مانند مصادیق انسان و سنگ

۷- منظور از نسبت «عموم و خصوص مطلق» را با مثال توضیح دهید.

✍ پاسخ: حالتی که مصادیق یک مفهوم عام‌تر و مصادیق دیگری خاص‌تر است. مانند آسیایی و ایرانی

۸- منظور از نسبت «عموم و خصوص من وجه» را با مثال توضیح دهید.

✍ پاسخ: حالتی که دو مفهوم دارای مصادیق مشترک هستند اما هریک مصادیقی دارند که دیگری ندارد. مانند سفید و سنگ

۹- چهار حالتی که میان مصادیق دو مفهوم ممکن است ایجاد شود، در منطق چه نامیده می‌شود؟ نام ببرید.

✍ پاسخ: نسبت‌های چهارگانه (نسب اربع) که عبارتند از: تساوی، تباین، عموم و خصوص مطلق، عموم و خصوص من وجه

۱۰- هنگام طبقه‌بندی مفاهیم، چه چیزهایی مشخص می‌شود؟

✍ پاسخ: هنگامی که مفاهیمی را طبقه بندی می‌کنیم، وجوه اشتراک آنها با مفاهیم مشابه و وجوه افتراق آنها با مفاهیم غیرمشابه مشخص می‌شود.

۱۱- در دسته‌بندی مفاهیم چگونه عمل می‌کنیم؟ نسبت‌های چهارگانه چه نقشی در این زمینه دارند؟

✍ پاسخ: از مفهومی عام آغاز می‌کنیم و به مفهومی خاص می‌رسیم - نسبت‌های چهارگانه اهمیت زیادی دارد.

۱۲- دسته‌بندی درست مفاهیم باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟ مثال بزنید.

✍ پاسخ: مفهوم کلی باید نسبت به زیر مجموعه‌های خود، حتماً عموم و خصوص مطلق داشته باشد. و مفاهیم یک طبقه با هم تباین داشته باشند.

مثال: موجودات < موجودات مادی > جانداران < جانوران (مطلق دارند) مادی و غیرمادی، جاندار و بی‌جان، جانوران و گیاهان (تباین دارند)

سؤالات خط به خط درس چهارم

۱- انواع تعریف را نام ببرید.

✍ پاسخ: ۱. تعریف لغوی یا لفظی ۲. تعریف مصداقی ۳. تعریف مفهومی

۲- «تعریف لغوی» چگونه بیان می‌شود؟ چند نمونه مثال بزنید.

✍ پاسخ: بیان معنای لغوی یا نحوه شکل‌گیری لغوی یک مفهوم - مثال: ناجا ← نیروی انتظامی جمهوری اسلامی فردوس: معرب کلمه فارسی پردیس

۳- در «تعریف لغوی» از چگونه لغاتی استفاده می‌شود چیست؟ نام دیگر این تعریف چیست؟

✍ پاسخ: از لغات و اصطلاحات مترادف و آشنا استفاده می‌شود - نام دیگر آن تعریف لفظی است.

۴- برای «تعریف از طریق ذکر مصادیق» چند نمونه بیان نمایید.

✍ پاسخ: مرکبات: پرتقال، نارنگی، لیمو و ... را مرکبات می‌گویند. رودخانه: ارس، کارون، دز، کرخه و رودخانه هستند.

۵- در «تعریف از طریق ذکر مصادیق» چگونه به تعریف مفاهیم می‌پردازیم؟

پاسخ: به ذکر نمونه‌ها یا تصاویری از مصادیق مفهوم مورد نظر می‌پردازیم.

۶- «تعریف از طریق ذکر مصادیق» در چه مواردی مناسب است؟

پاسخ: برای مواردی که بتوان مصادیق آن مفهوم را به افراد معرفی کرد.

۷- برای «تعریف مفهومی» چند نمونه بیان نمایید.

پاسخ: جیوه: فلزی که در دمای طبیعی مایع است. انسان: حیوانی که دارای قدرت تعقل است.

۸- در «تعریف مفهومی» چگونه به تعریف مفاهیم می‌پردازیم؟

پاسخ: با دسته‌بندی ویژگی‌های یک مفهوم به ویژگی مشترک با سایر مفاهیم مشابه (عام) و ویژگی خاص آن شی (افتراق، منحصر به فرد) به تعریف شیء می‌پردازیم. در این روش تعریف را با مفهوم عام آغاز می‌کنیم و سپس مفهوم خاص‌تر را بیان می‌کنیم.

۹- علت نام‌گذاری «تعریف مفهومی» چیست؟

پاسخ: از آنجا که در این تعریف، به تحلیل مفهوم مورد نظر می‌پردازیم، آن را «تعریف مفهومی» می‌نامند.

۱۰- چرا در شناساندن مفاهیم معمولاً از ترکیب انواع تعریف با یکدیگر استفاده می‌کنیم؟ مثال بزنید.

پاسخ: چون هدف از تعریف، شناساندن مفاهیم مجهول است، بیشتر موارد مجموعه‌ای از چند تعریف باهم، می‌تواند کمک‌کننده باشد. هدف از ترکیب تعاریف: معرفی بهتر مفهوم مثال: انتشارات: جمع انتشار و نشر (لغوی). سازمانی که فرایند تولید کتاب را بر عهده دارد (مفهومی) مانند انتشارات سمت، انتشارات مدرسه (ذکر مصادیق)

۱۱- شرایط یک تعریف صحیح و منطقی را بیان نمایید.

پاسخ: ۱. واضح بودن ۲. جامع بودن ۳. مانع بودن ۴. دوری نبودن

۱۲- از میان شرایط تعریف صحیح، «واضح بودن» را با ذکر مثال توضیح دهید.

پاسخ: در تعریف باید از واژه‌های آشنا استفاده کرد تا واضح و قابل فهم باشد. لذا لازم است از الفاظ دشوار، مبهم، نامأنوس، ابهام و استعاره پرهیز نماییم. مثال: قیمتی: ثمن هوا: اسطقس شفاف که نور را عبور دهد

۱۳- منظور از «جامع بودن» تعریف چیست؟ مثال بزنید.

پاسخ: یعنی تعریف باید همه مصادیق مفهوم را دربرگیرد (اخص نباشد) - مثال: مثلث: شکل دارای سه ضلع مساوی

۱۴- منظور از «مانع بودن» تعریف چیست؟ مثال بزنید.

پاسخ: تعریف باید تنها بر مصادیق آن مفهوم صدق کند نه مصادیق سایر مفاهیم (اعم نباشد) - مثال: مستطیل: شکل چهارضلعی

۱۵- اینکه گفته می‌شود تعریف باید جامع و مانع باشد، به چه معناست؟

پاسخ: یعنی رابطه تعریف با آنچه تعریف می‌شود، از نظر مصادیق، رابطه تساوی باشد نه سایر نسبت‌ها.

۱۶- منظور از «تعریف دوری» چیست؟ مثال بزنید.

پاسخ: تعریف یک چیز با استفاده از خودش (تعریف شیء به خود) را تعریف دوری می‌نامند که تعریفی نادرست به شمار می‌آید. مثال: حرکت مکانی: انتقال شیء از مکانی به مکان دیگر

سؤالات خط به خط درس پنجم

۱- استدلال‌ها را به چند دسته تقسیم می‌کنند؟ نام برده و توضیح دهید.

ک پاسخ: دو دسته: ۱. استدلال قیاسی: در آن مقدمات ضرورتاً نتیجه را در پی دارند. ۲. استدلال استقرایی: در آن مقدمات، از نتیجه حمایت نسبی می‌کنند.

۲- انواع استدلال استقرایی را نام ببرید.

ک پاسخ: ۱. استقرای تمثیلی؛ ۲. استقرای تعمیمی؛ ۳. استنتاج بهترین تبیین؛

۳- تمثیل چه کاربردی در علوم مختلف دارد؟

ک پاسخ: یکی از روش‌ها در توضیح و فهم مطالب است. در علوم مختلف از مشابهت میان پدیده‌های مختلف برای توضیح بهتر مطالب استفاده می‌کنند.

۴- تمثیل چه کاربردی در ادبیات دارد؟ مثال بزنید.

ک پاسخ: در ادبیات تمثیل همان تشبیه است - چند مثال از آثار ادبی آکنده از تمثیل: کلبه و دمنه، مرزبان نامه، منطق الطیر

۵- تمثیل چه کاربردی در روان‌شناسی دارد؟

ک پاسخ: مشاوران و روان‌شناسان برای بهتر بیان کردن نظر خود، داستان مراجع کننده دیگری را نقل می‌کنند که مشکل مشابهی با مراجعه کننده دیگر داشته و با به کار بستن راه حل آن مشاور، توانسته مشکل خود را حل کند.

۶- تمثیل چه کاربردی در صنایع هوایی دارد؟

ک پاسخ: خلبان‌ها مراحل از تمرینات را در دستگاه‌های شبیه‌ساز پرواز انجام می‌دهند.

۷- چرا استقرای تمثیلی استدلالی ضعیف است و نتایج آن احتمالی است؟

ک پاسخ: زیرا به صرف مشابهت ظاهری بین دو امر جزئی نمی‌توان احکام یکی را بر دیگری تسری داد.

۸- استقرای تمثیلی در چه صورت قوی‌تر است؟ نتیجه استقرای تمثیلی چگونه است؟

ک پاسخ: هر چه وجه مشابهت میان دو امر بیشتر باشد، استقرای تمثیلی قوی‌تر است - نتیجه آن قطعی نیست.

۹- منظور از «مغالطه تمثیل ناروا» چیست؟ مثال بزنید.

ک پاسخ: استدلال تمثیلی می‌تواند باعث مغالطه شود که به آن مغالطه تمثیل ناروا گفته می‌شود. مثال: استفاده یک شرکت از نام مشابه شرکتی معتبر برای جذب مشتری

۱۰- شیوه‌های مقابله با مغالطه تمثیل ناروا چند روش است؟ نام ببرید.

ک پاسخ: دو روش: ۱. توجه به وجوه اختلاف ۲. یافتن استدلال تمثیلی مخالف

۱۱- از روش‌های مقابله با تمثیل ناروا، «توجه به وجوه اختلاف» را با مثال توضیح دهید.

ک پاسخ: به عنوان مثال کسی بگوید همانطور که غذای تاریخ گذشته قابل استفاده نیست پس کتب قدیمی نیز قابل استفاده نیست. در پاسخ به او تفاوت‌های کتاب و غذا را بیان نماییم و بگوییم: کتب محصول فکرند و مثل غذا نیستند. برخی کتب قدیمی هنوز هم مطالب صحیحی دارند.

۱۲- از روش‌های مقابله با تمثیل ناروا، «یافتن استدلال تمثیلی مخالف» را با مثال توضیح دهید.

پاسخ: به عنوان مثال کسی بگوید همانطور که غذای تاریخ گذشته قابل استفاده نیست پس کتب قدیمی نیز قابل استفاده نیست. در پاسخ به او تمثیلی دیگر بیان نماییم و بگوییم: برخی کتب مثل اشیای قدیمی هستند و با گذر زمان ارزشمندتر می‌شوند.

۱۳- چرا نمی‌توان از استقرای تعمیمی نتیجه یقینی گرفت؟

پاسخ: زیرا تک تک جامعه آماری را بررسی نمی‌کنیم و از نمونه‌های تصادفی استفاده می‌کنیم و مبنای آن بر اساس تخمین بنا شده است.

۱۴- درباره استدلال‌های استقرایی از چه اصطلاحی استفاده می‌شود؟

پاسخ: درباره این استدلال‌ها از اصطلاح «قوی» و «ضعیف» استفاده می‌شود و استدلال‌های استقرایی از نظر قوت و ضعف در سطوح مختلفی قرار دارند.

۱۵- استقرا چه کاربردی در علوم تجربی دارد؟

پاسخ: دانشمندان علوم تجربی سعی می‌کنند استقرای قوی را مبنای علوم تجربی قرار دهند. در فیزیک و شیمی با آزمایشات متعدد قوانین تأیید می‌شود.

۱۶- مهم‌ترین نکاتی که باید برای داشتن استنتاج استقرایی قوی رعایت نمود، کدامند؟

- پاسخ: ۱. نمونه‌ها متفاوت و تصادفی باشند: مثلاً بررسی یک دبیرستان و سرایت دادن نتایج آن بررسی به تمام کشور نادرست است.
۲. نمونه‌ها باید بیانگر همه طیف‌های مختلف جامعه باشند: مثلاً باید انواع دبیرستان اعم از دخترانه، پسرانه، دولتی، غیردولتی و... بررسی شوند.
۳. داشتن تناسب تعداد نمونه‌ها به کل جامعه آماری: مثال ۱۰ مورد از ۲۰۰ مورد ضعیف است اما ۱۷۰ مورد قوی‌تر است.

۱۷- انسان در چه هنگام دچار مغالطه تعمیم شتاب‌زده خواهد شد؟

پاسخ: هنگامی که شرایط استفاده از استقرا را به درستی رعایت نمی‌کنیم دچار مغالطه تعمیم شتاب‌زده می‌شویم.

۱۸- منظور از «استنتاج بهترین تبیین» را بیان نمایید.

پاسخ: استنتاج بهترین تبیین همان بررسی احتمالات مختلف و حذف تبیین‌های اشتباه و انتخاب بهترین احتمال می‌باشد. (دقیقاً مانند یک کارآگاه عمل کردن)

۱۹- استدلال «استنتاج بهترین تبیین» در زندگی روزمره و مسائل علمی، چه استفاده‌ای دارد؟

پاسخ: این نوع استدلال استقرایی در زندگی روزمره بسیار کاربرد دارد. در مسائل علمی جهت بررسی فرضیه‌های علمی استفاده می‌شود.

سوالات خط به خط درس ششم

۱- جملات انشایی چگونه جملاتی هستند؟ با مثال توضیح دهید.

پاسخ: جملاتی که خبری از عالم خارج نمی‌دهند بلکه تمایلات، خواسته‌ها و احساسات را مطرح می‌کنند. مثال: در را باز کن. چه هوای خوبی!

۲- جملات خبری چگونه جملاتی هستند؟ منظور از صادق و کاذب بودن این جملات چیست؟

پاسخ: جملاتی که درباره عالم خارج خبری می‌دهند و می‌توانند صادق یا کاذب باشند - صادق یعنی با واقعیت مطابقت داشتن و کاذب یعنی با واقعیت مطابقت نداشتن

۳- چرا در منطق، جملات انشایی بررسی نمی‌شوند؟

پاسخ: زیرا وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است و جملات انشایی را نمی‌توان کاذب یا صادق دانست.

۴- منظور از «قضیه» چیست؟

پاسخ: به جملات خبری با معنا که می‌توانیم درباره صدق (درستی) یا کذب (نادرستی) آنها سخن بگوییم، قضیه گفته می‌شود.

۵- منظور از «قضیه حملی» را با مثال توضیح دهید.

کله پاسخ: به قضیه‌ای که در آن به ثبوت یا نفی چیزی برای چیزی حکم می‌شود، «قضیه حملی» می‌گویند. مثال: هر تلاشگری موفق می‌شود.

۶- منظور از «قضیه شرطی» را با مثال توضیح دهید.

کله پاسخ: به قضیه‌ای که در آن به اتصال یا انفصال میان دو نسبت حکم می‌شود. مثال: اگر تلاش کنی، موفق می‌شوی.

۷- قضایای حملی معادل چه نوع جملاتی در ادبیات هستند؟ اجزای این نوع قضیه را بیان نمایید.

کله پاسخ: قضایای حملی همان جملات خبری در ادبیات هستند. در منطق به نهاد جمله، «موضوع» به مسند آن «محمول» و به فعل ربطی (اسنادی) «رابطه» می‌گویند.

۸- منظور از «موجبه» و «سالبه» بودن یک قضیه چیست؟

کله پاسخ: در صورتی که رابطه قضیه ایجابی باشد (مانند: است)، قضیه را «موجبه» و در صورتی که رابطه قضیه سلبی باشد (مانند: نیست)، قضیه را «سالبه» می‌نامند.

۹- منظور از «کیفیت قضیه» چیست؟

کله پاسخ: رابطه ایجابی و سلبی را «کیفیت قضیه» می‌نامند.

۱۰- چه نوع افعالی در منطق، به عنوان رابطه در نظر گرفته می‌شود؟

کله پاسخ: در منطق تنها افعال ربطی (است، بود، شد، گشت و گردید) به عنوان رابطه در نظر گرفته می‌شوند.

۱۱- راه یافتن محمول در قضایای حملی چیست؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: نخست قضایایی را که با سایر افعال به کار می‌بریم، به یکی از افعال ربطی تبدیل می‌کنیم و سپس محمول آنها را مشخص می‌کنیم. مثال: ماه می‌تابد. ← ماه تابنده است.

۱۲- انواع قضیه حملی را نام ببرید.

کله پاسخ: ۱. قضیه شخصی ۲. قضیه محصوره

۱۳- منظور از «قضیه شخصی» چیست؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: اگر موضوع قضیه، مفهومی جزئی باشد، شخصی است - مثال: سهیل درس خوان است. این میز تمیز نیست.

۱۴- منظور از «قضیه محصوره» چیست؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: اگر موضوع قضیه، کلی باشد، محصوره است - مثال: هر دانش آموزی درس خوان است، بعضی میزها تمیز هستند.

۱۵- منظور از «سور» در قضایای محصوره چیست؟ سور به چند صورت ذکر می‌شود؟

کله پاسخ: در قضیه محصوره قیدی که بر سر قضیه می‌آید و دامنه مصادیق موضوع را تعیین می‌کند، «سور» نامیده می‌شود - این قید به دو صورت کلی (هر یا هیچ) و جزئی (بعضی) ذکر می‌شود و به ترتیب «سور کلی» و «سور جزئی» نامیده می‌شود.

۱۶- جزئی و کلی بودن «سور قضیه» با جزئی و کلی بودن «موضوع قضیه» چه تفاوتی دارد؟

کله پاسخ: جزئی و کلی بودن در «سور قضیه» مربوط به مصادیق موضوع است و در «موضوع قضیه» مربوط به مفهوم موضوع است. (اشتراک لفظ دارد)

۱۷- چرا «سور» را در قضایای محصوره، بیانگر «کمیت قضیه» دانسته‌اند؟

کله پاسخ: در قضایای کلی، همه مصادیق موضوع و در قضایای جزئی، بعضی مصادیق موضوع، مورد نظر گوینده هستند. بر این اساس، سور را بیانگر کمیت قضیه دانسته‌اند.

۱۸- انواع قضیه محصوره را نام ببرید.

کله پاسخ: قضیه محصوره چهار نوع است:

موجبه کلیه (هر الف ب است)، موجبه جزئیه (بعضی الف ب است)، سالبه کلیه (هیچ الف ب نیست) و سالبه جزئیه (بعضی الف ب نیست)

سوالات خط به خط درس هفتم

۱- در منطق برای بهتر نشان دادن رابطه قضایای محصوره با یکدیگر، چه می کنند؟

کله پاسخ: آنها را در مربعی قرار می دهند که به آن مربع تقابل گفته می شود. مربع تقابل نشان می دهد که میان قضایای محصوره حداقل چهار رابطه وجود دارد: تناقض، تضاد، تداخل، داخل تحت تضاد

۲- رابطه تناقض میان کدامیک از قضایای محصوره برقرار است؟

کله پاسخ: میان موجبه کلیه و سالبه جزئیه و میان سالبه کلیه و موجبه جزئیه

۳- چگونه می توان به متناقض (نقیض) یک قضیه دست یافت؟

کله پاسخ: با تغییر کمیت و کیفیت یک قضیه می توان به «متناقض» (نقیض) آن قضیه دست یافت.

۴- در رابطه تناقض، صدق و کذب قضایا چگونه است؟

کله پاسخ: صدق یکی کذب دیگری را در پی دارد و کذب یک قضیه، صدق دیگری را نتیجه می دهد.

۵- رابطه تضاد میان کدامیک از قضایای محصوره برقرار است؟

کله پاسخ: رابطه تضاد تنها میان قضیه های موجبه کلیه و سالبه کلیه برقرار است.

۶- چگونه می توان به متضاد یک قضیه دست یافت؟

کله پاسخ: با تغییر کیفیت یک قضیه کلی، به قضیه «متضاد» آن می رسیم.

۷- در رابطه تضاد، صدق و کذب قضایا چگونه است؟

کله پاسخ: از صدق یک قضیه کلی به کذب قضیه کلی دیگر دست می یابیم اما اگر قضیه کلی کاذب باشد، صدق و کذب قضیه متضاد آن نامشخص است.

۸- رابطه تداخل میان کدامیک از قضایای محصوره برقرار است؟

کله پاسخ: میان موجبه کلیه و موجبه جزئیه و میان سالبه کلیه و سالبه جزئیه برقرار است.

۹- علت نام گذاری رابطه تداخل (متداخل) چیست؟

کله پاسخ: از آنجا که مصادیق قضیه جزئی در ذیل مصادیق قضیه کلی قرار دارند، این رابطه را متداخل نامیده اند.

۱۰- چگونه می توان به متداخل یک قضیه دست یافت؟

کله پاسخ: با تغییر کمیت یک قضیه و ثابت نگه داشتن کیفیت آن می توان به «متداخل» آن قضیه دست یافت.

۱۱- در رابطه تداخل، صدق و کذب قضایا چگونه است؟

کله پاسخ: هرگاه قضیه کلیه صادق باشد، قضیه جزئیه نیز صادق است (و نه برعکس) - هرگاه قضیه جزئیه کاذب باشد، قضیه کلیه نیز کاذب است (و نه برعکس)

۱۲ - منظور از «مثال نقض» را با ذکر نمونه توضیح دهید.

پاسخ: اگر کسی بگوید که «همه مدادها سیاه هستند»، کافی است یک مداد رنگی به وی نشان دهیم تا حکم کلی وی را نقض کنیم. به این کار «آوردن مثال نقض» می‌گویند.

۱۳ - منظور از مغالطه «استثنای قابل چشم‌پوشی» چیست؟ مثال بزنید.

پاسخ: اگر حکمی کلی، دارای استثنا و مثال نقض باشد اما بر کلی بودن حکم اصرار کنیم، دچار این مغالطه می‌شویم.
مثال: همه مشتریان از کیفیت غذای ما راضی بودند و مشتری معترض دیروز یک استثنا بود.

۱۴ - «عکس» یک قضیه چگونه بدست می‌آید؟

پاسخ: در صورتی که موضوع و محمول قضیه حمله را جابه‌جا کنیم، قضیه به دست آمده را «عکس» آن قضیه می‌نامند.

۱۵ - منطق دانان چگونه قواعد عکس مستوی را بدست آوردند؟ چرا به آن عکس مستوی می‌گویند؟

پاسخ: منطق دانان با بررسی مواردی که در صورت صادق بودن اصل قضیه، عکس آن نیز صادق خواهد بود، به قانونی کلی دست یافته‌اند و قواعد عکس را بیان نموده‌اند - از آنجا که در این نوع عکس از قضیه‌ای صادق به عکس آن قضیه که از نظر صدق همانند و مساوی آن قضیه است، دست می‌یابیم، آن را قاعده «عکس مستوی» نامیده‌اند.

۱۶ - چرا گفته می‌شود قضیه سالبه جزئی، عکس لازم الصدق ندارد؟

پاسخ: منطق دانان با بررسی قضیه سالبه جزئی نشان داده‌اند که قانونی کلی برای عکس مستوی این قضیه وجود ندارد. بدین جهت اصطلاحاً می‌گویند سالبه جزئی عکس لازم الصدق ندارد.

۱۷ - منظور از «مغالطه ایهام انعکاس» چیست؟ مثال بزنید.

پاسخ: در صورتی که در جا به جا کردن اجرای قضیه، قاعده عکس مستوی به درستی رعایت نشود:
۱. موجب کلیه همان موجب کلیه نوشته شود. ۲. برای سالبه جزئی عکس لازم الصدق نوشته شود.
مثال: هر بوته‌ای گیاه است ← هر گیاهی بوته است. بعضی انسان‌ها کودک نیستند ← بعضی کودکان انسان نیستند.

۱۸ - از «مغالطه ایهام انعکاس» در چه مواردی بیشتر استفاده می‌شود؟

پاسخ: در تبلیغات استفاده زیادی می‌شود.

سوالات خط به خط درس هشتم

۱ - علت نام‌گذاری قیاس اقترانی چیست؟

پاسخ: برای اینکه دو قضیه در قیاس به هم مرتبط باشند باید جزء مشترکی میانشان وجود داشته باشد. به آن جزء مشترک حد وسط می‌گویند و چون حد وسط در مقدمات، قرین موضوع یا محمول می‌شود، به این نوع قیاس، اقترانی گفته می‌شود.

۲ - منظور از حد وسط چیست؟ و بگویید چهار شکل قیاس اقترانی به چه صورت می‌باشد؟

پاسخ: به جزء مشترک میان دو مقدمه یک قیاس اقترانی، حد وسط گفته می‌شود. چهار شکل قیاس اقترانی براساس قرار گیری حد وسط در مقدمات عبارت است از:
شکل اول: حد وسط در مقدمه اول محمول و در مقدمه دوم موضوع است. شکل دوم: حد وسط در هر دو مقدمه محمول است.
شکل سوم: حد وسط در هر دو مقدمه موضوع است. شکل چهارم: حد وسط در مقدمه اول موضوع و در مقدمه دوم محمول است (برعکس شکل اول)

۳ - شرط اول برای نتیجه‌گیری از یک قیاس اقترانی چیست؟

پاسخ: شرط اول برای نتیجه‌گیری از یک قیاس، تکرار حد وسط (به صورت لفظی و معنایی) است تا دو قضیه با یکدیگر ارتباط پیدا کنند.

۴- منظور از مغالطه «عدم تکرار حد وسط» چیست؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: در صورتی که از قیاسی که حد وسط در آن تکرار نشده، نتیجه گیری شود، فرد دچار مغالطه «عدم تکرار حد وسط» می شود
مثال: دیوار دارای موش است، موش دارای گوش است. پس دیوار دارای گوش است. (حد وسط عیناً تکرار نشده)

۵- حد وسط چه نقشی در مقدمات و نتیجه استدلال دارد؟

کله پاسخ: حد وسط تنها نقش ارتباطی میان دو مقدمه استدلال دارد و در نتیجه استدلال حذف می شود. موضوع نتیجه از مقدمه اول و محمول آن از مقدمه دوم به دست می آید.

۶- کیفیت نتیجه در قیاس، از چه قانونی پیروی می کند؟

کله پاسخ: کیفیت نتیجه در قیاس اقترانی از این قانون کلی پیروی می کند: «اگر یک مقدمه سالبه باشد، نتیجه حتماً سالبه است» - اگر هر دو موجه باشند، نتیجه نیز موجه است.

۷- پیش از بیان شرایط اعتبار قیاس، دانستن چه مطلبی اهمیت دارد؟

کله پاسخ: پیش از بیان شرایط اعتبار قیاس، لازم است تا به دامنه مصادیق موضوع و محمول قضایای به کار رفته در استدلال ها توجه کنیم.

۸- اساس تعیین اعتبار یک قیاس چیست؟ توضیح دهید.

کله پاسخ: اساس تعیین اعتبار یک قیاس، مشخص کردن دامنه مصادیق موضوع و محمول است. دامنه ها عبارت است از:
دامنه موضوع: اگر سور کلی باشد علامت مثبت (+) قرار می دهیم. اگر سور جزئی باشد علامت منفی (-) قرار می دهیم.
دامنه محمول: اگر نسبت سالبه باشد علامت مثبت (+) قرار می دهیم. اگر نسبت موجه باشد علامت منفی (-) قرار می دهیم.

۹- در قضایای شخصی دامنه مصادیق موضوع و محمول چگونه تعیین می شود؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: محمول این قضایا مانند محمول قضایای محصوره است اما موضوع این قضایا همیشه علامتش مثبت (+) است. مثال: سقراط⁺ انسان⁻ است.

۱۰- شرایط معتبر بودن قیاس اقترانی را به ترتیب بیان نمایید.

کله پاسخ: ۱. هر دو مقدمه سالبه نباشد (حداقل یکی موجه باشد) ۲. حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی نداشته باشد.
۳. هریک از موضوع یا محمول اگر در نتیجه مثبت بود، در مقدمات نیز مثبت باشد.

سوالات خط به خط درس نهم

۱- منظور از قضیه شرطی چیست و به چند دسته تقسیم می شود؟

کله پاسخ: به قضایایی که در آن به اتصال یا انفصال میان دو نسبت حکم می شود، قضیه شرطی می گویند. قضیه شرطی به دو دسته متصل و منفصل تقسیم می شود.

۲- منظور از قضیه شرطی متصل و منفصل را با ذکر یک مثال توضیح دهید.

کله پاسخ: شرطی متصل: در این قضایا به پیوستگی و اتصال و ملازمه دو نسبت حکم می شود و به صورت «اگر — آنگاه —» است. مثال: اگر باران بیارد آنگاه هوا ابری است.
شرطی منفصل: در این قضایا به گسستگی و انفصال و عناد (ناسازگاری) دو یا چند نسبت حکم می شود و به صورت «یا — یا —» است. مثال: یا این عدد زوج است یا فرد

۳- قضایای شرطی متصل از چه اجزایی تشکیل شده اند؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: شرطی متصل از دو جزء تشکیل می شود: جزء اول: مقدم - جزء دوم: تالی؛ این دو جزء می توانند جابجا بیایند. (مثال: توانا بود هر که دانا بود).

۴- انواع قضایای شرطی منفصل را نام ببرید.

کله پاسخ: ۱. منفصل حقیقی ۲. منفصل مانعة الجمع ۳. منفصل مانعة الرفع

۵- منظور از قضیه منفصل حقیقی چیست؟ چرا آن را به این نام بیان کرده‌اند؟

کله پاسخ: در این نوع منفصل، هر دو بخش قضیه، هم‌زمان صادق و هم‌زمان کاذب نیستند یعنی دو بخش این قضایا انفصال حقیقی و تام دارند، لذا آنها را منفصل حقیقی می‌نامند.

۶- منظور از قضیه منفصل مانع الجمع چیست؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: دو بخش این گونه قضایا قابل جمع در صدق نیستند اما می‌توانند قابل جمع در کذب باشند. مثال: امروز یا شنبه است یا جمعه

۷- منظور از قضیه منفصل مانع الرفع چیست؟ مثال بزنید.

کله پاسخ: دو بخش این گونه قضایا قابل جمع در کذب نیستند اما می‌توانند قابل جمع در صدق باشند. مثال: سعید یا چشم دارد یا نایینا است

۸- راه تشخیص اقسام قضایای شرطی منفصل از یکدیگر چیست؟

کله پاسخ: دو سؤال را در نظر می‌گیریم: ۱. آیا امکان دارد دو جزء منفصل با هم صادق باشند؟ ۲. آیا امکان دارد دو جزء قضیه منفصل با هم کاذب باشند؟ اگر جواب هر دو منفی باشد حقیقی است اگر فقط جواب اولی منفی باشد مانع الجمع است و اگر فقط جواب دومی منفی باشد، مانع الرفع است.

۹- منظور از «قیاس استثنایی» چیست؟

کله پاسخ: قیاسی که عین نتیجه یا نقیض آن در یکی از مقدمات استدلال ذکر شده باشد. مثال: اگر باران می‌بارد، هوا ابری است. هوا ابری نیست. پس باران نمی‌بارد.

۱۰- قیاس استثنایی از چه اجزایی تشکیل می‌شود؟ انواع آن را نام ببرید.

کله پاسخ: این قیاس از دو مقدمه تشکیل می‌شود که یکی شرطی و دیگری حملی است. چون مقدمه شرطی می‌تواند یکی از چهار قضیه شرطی باشد، لذا چهار حالت برای آن قابل تصور است: ۱. استثنای اتصالی ۲. استثنای انفصالی حقیقی ۳. استثنای انفصالی مانع الجمع ۴. استثنای انفصالی مانع الرفع

۱۱- در قیاس استثنای اتصالی، مقدمه دوم چند حالت می‌تواند داشته باشد؟ حالات معتبر و غیر معتبر را مشخص نمایید.

کله پاسخ: مقدمه دوم می‌تواند عین (وضع) یا نقیض (رفع) یکی از مقدم یا تالی باشد: وضع مقدم، وضع تالی، رفع مقدم، رفع تالی، رفع تالی در بین این چهار حالت فقط وضع مقدم و رفع تالی معتبر است و آن دو حالت دیگر مغالطه هستند.

۱۲- با قضیه منفصل حقیقی چند قیاس استثنایی می‌توان تشکیل داد؟ کدامیک معتبر می‌باشد؟

کله پاسخ: می‌توان چهار قیاس استثنایی تشکیل داد که همگی معتبر هستند در این قیاس از اثبات یک طرفه، نفی بخش دیگر و از نفی یک بخش، اثبات بخش دیگر بدست می‌آید.

سوالات خط به خط درس دهم

۱- منظور از تفکر نقادانه یا سنجشگرانه چیست؟

کله پاسخ: تفکر نقادانه یا سنجشگرانه، فراگیری مهارت تفکر و تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است. یعنی همان قواعد منطقی.

۲- چه تفاوتی میان متفکر نقاد و غیر نقاد وجود دارد؟

کله پاسخ: تفاوت این دو در جدی گرفتن فرآیند تفکر و توجه آگاهانه به آن و پرسیدن سؤالات درست و به جاست. متفکر نقاد هنگام شنیدن یک مطلب یا تصمیم‌گیری درباره آن، آن را از وجوه مختلف بررسی می‌کند.

۳- استفاده از استدلال‌های مختلف بر اساس چه اهدافی می‌تواند باشد؟

کله پاسخ: ۱. دستیابی به حقیقت. ۲. اقناع دیگران. ۳. غلبه بر دیگران.

۴- منظور از «برهان» چیست و در چه علمی کاربرد دارد؟

پاسخ: در علمی مانند فلسفه، ریاضی و دین در پی فهم حقایق هستیم. به این نوع استدلال‌ها «برهان» می‌گویند.

۵- یک نمونه مثال بزنید که انسان در آن به دنبال اقناع دیگران است؟

پاسخ: مثلاً در یک سخنرانی به دنبال قانع کردن دیگران برای انجام عمل یا پذیرش مطلبی هستیم.

۶- میان کاربرد استدلال برای اقناع دیگران در زمان گذشته و حال چه تفاوتی وجود دارد؟

پاسخ: در گذشته این استدلال‌ها در فن «خطابه» بررسی می‌شد. امروزه شامل تمام روش‌های اقناعی می‌شود که در تبلیغات نیز به کار می‌روند.

۷- در فن «بیان» چه فئونی به سخنرانان آموزش داده می‌شود؟

پاسخ: آنچه در فن بیان به سخنرانان آموزش داده می‌شود: چگونگی برقراری تماس چشمی، روان سخن گفتن، استفاده مناسب از زبان بدن، تأثیر کلامی قوی‌تر.

۸- با ذکر مثال توضیح دهید برای غلبه بر دیگران چگونه استدلال می‌شود؟ هدف از این نوع استدلال چیست؟

پاسخ: گاهی در پی غلبه بر دیگران هستیم. مانند مناظره که طرفین در پی اقناع یکدیگر نیستند بلکه هدف شکست دادن طرف مقابل است. معمولاً افراد نیز به فرد پیروز گرایش پیدا می‌کنند.

۹- در گذشته استدلال‌هایی که برای غلبه بر دیگران استفاده می‌شود، در چه فنی بررسی می‌شد؟

پاسخ: در گذشته این نوع استدلال در فن «جدل» بررسی می‌شد.

۱۰- از جمله فئونی که برای جدل، در کتب منطقی مطرح می‌شده، کدامند؟

پاسخ: ۱. طوری عمل کنیم که طرف مقابل نتیجه ما را زود حدس نزند تا ناگهان غافلگیر شود؛ ۲. مرحله به مرحله از او اعتراف بگیریم تا نتواند سخنانش را تغییر دهد؛

۱۱- کلمات چگونه دارای بار ارزشی متفاوتی می‌شوند؟

پاسخ: کلماتی که در زندگی به کار می‌بریم دارای بارهای ارزشی مثبت یا منفی یا خنثی است - کلمات در جملات مختلفی که به کار می‌روند بار ارزشی متفاوتی پیدا می‌کنند.

۱۲- منظور از مغالطه «بار ارزشی کلمات» چیست؟

پاسخ: به کار بردن اشتباهی یا عمدی کلماتی که دارای بار ارزشی متفاوتی هستند می‌تواند منشأ خطای اندیشه باشد که آن را مغالطه «بار ارزشی کلمات» می‌نامند.

۱۳- چرا لازم است به تأثیر عوامل روانی بر ذهن و خطاهای ناشی از آن توجه کنیم؟

پاسخ: زیرا بسیاری از انسان‌ها بیشتر تحت تأثیر عوامل روانی همچون تملق، ترس، تطمع و مانند آن قرار می‌گیرند تا تحت تأثیر استدلال! لذا لازم است به تأثیر عوامل روانی بر ذهن توجه کنیم.

۱۴- انسان اندیشمند باید چگونه باشد؟

پاسخ: انسان اندیشمند باید دقت نماید مطلب اصلی را از لابلاهای امور فرعی بیرون کشیده و به دور از احساسات قضاوت نماید. تأثیر عوامل روانی به حدی است که گاهی برای مطالب غلط دلیل تراشی می‌کنیم.

۱۵- چند نمونه از مغالطه در اثر عوامل روانی را نام ببرید.

پاسخ: ۱. مغالطه مسموم کردن چاه؛ ۲. مغالطه تله گذاری؛ ۳. مغالطه توسل به احساسات؛ ۴. مغالطه بزرگ‌نمایی و کوچک‌نمایی؛

۱۶- منظور از مغالطه «مسموم کردن چاه» را با ذکر مثال توضیح دهید.

کله پاسخ: نسبت دادن ویژگی ناشایست به یک ایده تا کسی جرئت نزدیک شده به آن را نداشته باشد. مثال: تنها یک ترسو به این نظر معتقد است.

۱۷- منظور از مغالطه «تله گذاری» را با ذکر مثال توضیح دهید.

کله پاسخ: نسبت دادن ویژگی خوب به یک نظر تا افراد برای پذیرش آن گرایش پیدا کنند. (هندوانه زیر بغل کسی دادن) مثال: شما عاقلی از شما بعیده این حرف.

۱۸- منظور از مغالطه «توسل به احساسات» را با ذکر مثال توضیح دهید.

کله پاسخ: زمانی که با بزرگ نمایی سعی در تأیید نظری شود یا با کوچک نمایی سعی در مخفی کردن حقیقتی شود. مثال: نمی توانم که تمام عمر اتاقم را تمیز کنم.

۱۹- منظور از مغالطه «بزرگ نمایی و کوچک نمایی» را با ذکر مثال توضیح دهید.

کله پاسخ: زمانی که با بزرگ نمایی سعی در تأیید نظری شود یا با کوچک نمایی سعی در مخفی کردن حقیقتی شود. مثال: نمی توانم که تمام عمر اتاقم را تمیز کنم.